

KREEKA-EESTI SÕNARAAMAT

Tõnis Lepiku

Tartu 2022

Koostaja: Tõnis Lepiku
Konsultant: Vaike Liivamäe
Kujundaja: Alar Kitsik
Kaante fotod: Pixabay.com

© Tõnis Lepiku, Katy Kullerkupp, 2022

atlex

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9916-620-18-2

Saateks

Keeleteadlane Francisco Adrados öelnud: „Kõiki keeli võib pidada krüpto-kreeka keelteks, rikkalike laenudega kõikide keelte emalt – kreeka keelest.“

Ainult kreeka keel väljendab kahte sorti elu ja armastust. Meie eesti keeles ei saagi teisiti öelda, meil on elu jaoks ainult üks sõna, kreeklastel on selge vahe *ζωή* ja *βίος* tähenduse vahel nagu ka armastuse puhul *αγάπη* ja *έρωτας* vahel.

Keeleteadlased on iseloomustanud kreeka keelt kui kontseptuaalset, mitte semantilist nagu on paljud teised maailma keeled. Saksa füüsik Verner Heisenberg on öelnud, et kreeka keele uurimine on tema jaoks olnud kõige suurem vaimne harjutus – selles keeles on sõna ja selle kontseptuaalse sisu vahel kõige täiuslikum vastavus.

Kreeka keelt on võrreldud ka muusikaga. Prantsuse kirjanik Jacques Lacarier kirjeldas oma reisi Kreekasse nii: „Kuulsin neid inimesi rääkimas keeles, mis oli minu jaoks harmooniline aga tundmatu muusika. See teekond „kodumaale“ – kõigi mõistete ema juurde – paljastas mulle tundmatu esivanema, kes rääkis keelt nii kaugest minevikust, mis ometi oli kõla poolest nii tuttav. Ma olin pahviks löödud justnagu oleks mulle ühel õhtul öeldud, et mu ema või isa pole mu pärisvanemad, kes mu ilmale töid.“

Ajaloolane Gibbon on märkinud, et kreeka keele näol on tegemist musikaalse ja viljaka keelega, mis annab keha filosoofilistele abstraktsioonidele ja hinge meelte objektidele. Kui rooma kodanikud kuulsid esimest korda Roomas kreeka kõnemehi rääkimas, astusid nad imetledes ligi kuulama neid „kes laulsid nagu ööbikud“. Kreeklasi kuulama jäid ka need, kes kreeka keelt ei mõistnud. Horatius on öelnud: „Kreeka rass on sündinud soositud, neile on antud ilusakõlaline muusikaline keel.“

Kreeklased olid esimesed, kes löid n-ö meta-keele. Keele, mis rääkis keelest – loodi grammatika, mõisted ja reeglid, mille abil õpetada keelt. Platoni teost „*Kratylos – nime de õigsus*“ on nimetatud „etümoloogia evangeeliumiks“.

Meie oma keeles kohtame kõige rohkem kreeka keelseid sõnu teaduses ja meditsiinis. Kes meist ei tunneks sõnu nagu *pedagoog*, *onkoloog*, *müokardiit*, *füsioteraapia* jt. Iga-päevases kasutuses olevad kreeka sõnad nagu nostalgia või kaos, on nii harjumuspärased, et sageli ei mõeldagi nende päritolule.

Õppige seda imelist ja erilist keelt, mis ei sarnane ühegi teise keelega maailmas, kuid mis ometi on rikastanud keeli ja tulnud appi seal, kus endal sõnadest puudu tuleb.

Vaike Liivamäe
kreeka keele filoloog, lingvist

A

A, α **άλφα** **alfa** > Kreeka tähestiku 1. täht

α- täiendsõna: mitte, ilma

αβαθής α pinnapealne, madal

άβαλτος α mitte asetatud õigesse asendisse; uus/kasutamata riideese

αβάντα η toetus, tugi, soodustus, abi; edumaa

αβαρής α **άβαρος** α kaalutu, kerge

αβαρία η avarii, vigastus, kahjustus, õnnetus

αβασάνιος α **αβασάνισα** tormakas, mõtlemata, uisapäisa

αβάσιμος **αβάσιτος** α rõhendamatu

αβάσταχος α **αβάσταχα** talumatu,

ohjeldamatu, taltsutamatu; talumatult

άβατος α läbipääsmatu, ületamatu

άβαφος **άβαφτος** α värvimata

άβγατος α kogenematu, naiivne

αβγατίζω **αβγατίζω** suurendama, kasvama

αυγό το muna **αβγοθήκη** η munapeeker

αβγοτάραχο το kalamari

αβέβαιος α ebakindel, kahtlane, selgusetu

αβέρτος α **αβέρτα** ruumikas, avar, otsekohene; piiramatu, avalikult, avameelelt, siiralt, mõtlematult

αβίαστος α **αβίαστα** sundimatu, vabatahtlik, loomulik;

sundimatult, loomulikult, vabatahtlikult

αβιταμίνωση η avitaminoos

αβιώτος α talumatu, väljakannatamatu

αβλαβής α **άβλαφος** α kahjutu, vigastamata

αβλεψία η hooletus, lohakas

άβολος α **άβολα** ebamugav, läbimatu

η βουλία **αβουλησία** tahtejõuetus

άβουλος α tahtejõuetu; ettevaatamatu

αβούλωτος α avatud, korkimata, pitseerimata

αβρός α **αβρά** viisakas, peen; viisakalt, õrnalt

άβυσσος η kuristik, sügavik, kaljulõhe

αγαθίarris α kergeusklik, lihtsameelne, naiivne

αγαθό το hüve; kogu vara, varandus

αγαθός α hea, heasüdamlik; lihtsameelne

αγάλια aeglaselt, rahulikult

αγαλλιάζω rõõmustama, uhke olema **η αγαλλίαση** suur rõõm, juubeldus

άγαλμα το **αγαλματίδιο** ausammas, kuju

αγαλαμοποιός ο kujur, skulptor

άγαμος α vallaline, abiellumata

άγαν liiga palju **μηδέν άγαν** midagi pole üleliia

αγανακτώ **αγανακτώ** nõrdima, vihastama

αγαπώ armastama, armuma **η αγάπη** armastus, kiindumus, arm

αγαπημένος ο α armastatu, kallim; armastatud

αγαπητός ο α armas, kallis

άγαρμπος α kohmakas, rohmakas, vusserdis

αγάς ο despoot

αγγαρεύω rasket tööd tegema; sõjaväe toimkonnas olema

αγγαρεία η α tüütav töö, tasuta töö; raske, mitte omal tahtel, sunnitult

αγγέλλω kuulutama, teatama **το αγγελμα** το uudised

η αγγελία kuulutus, teadaanne **ο αγγελιοφόρος** sõnumitooja, kuulutaja **το αγγελτήριο** teadaanne, deklaratsioon

άγγελος ο ingel; kuulutaja **αγγελικός** α ingellik

αγγίζω puudutama **το άγγιγμα** το puudutus

αγοούρι το kurk (aedvili)

αγελάδα η lehm, veis **η αγελαδίσα** mullikas

αγελαίος α karja-; vulgaarne

αγέλαστος α tõsine, mitte naerata

αγέλη η parv; kari (loomi)

αγέμιστος α täitmata (padi), laadimata (püss)

αγένεια η ebaviisakus, jõhkru **αγενής** α jõhker

αγένειος α habetu; kogenematu

αγέραστος α eatu; vananematu

αγέρωχος α uhke, kõrk, upsakas

Αγία Γραφή η piibel **η Αγία Έδρα** η püha tool

αγιάζι το külm, härmatis

αγιάζω õnnistama, pühitsema **ο αγιασμός** pühitsemine

το αγιασμα püha vesit

αγιάτρευτος α ravimatu

αγίνωτος α valmimata, toores

αγιογραφία η ikoonide maalimine

αγιόκλημα το kuslapuu

άγιος ο **η αγία** pühak **άγιος** α püha

αγκαζάρω rentima, reserveerima, kinni panema

αγκαζέ käevangus; hõivatud

αγκάθι το oga, okas, astel; kalaluu

αγκαλά **αν και μολοντί** olgugi, kuigi, vaatamata sellele, et

αγκαλή η embus, kaisutus

αγκαλιά η süli, sületäis; käte vahel

αγκαλιάζω sülelema, embama, kallistama **η αγκαλή** embus, kaisutus **η αγκαλιά** süli, sületäis; käte vahel

το αγκά-λιασμα kallistus, embus, sülelus

αγκίδα η **αγκίθα** puutikk; meelepaha, meelehärm

αγκινάρα η artišokk

αγκιστρώνω kala püüdma; haakima **το αγκίστρο** konks, haak

το αγκίστρι õngekonks **η αγκισριά** õngitsemine; kalasaak

αγκομαχώ hingeldama; turtsuma (auto)

αγκύλες οι nurksulud

αγκυλώνω torkama nõelaga, süstima **αγκυλωτός** α tor-

kav, terav; painutatud

αγκύλωση η anküloos, liigese jäikus

αγκυροβολώ ankurdamata **η άγκυρα** ankur

αγκωνάρι το nurgakivi

αγκώνας ο küünarnukk; kaljunukk

αγλέουρας > **τρώω τον αγκλέουρας** sõõb nagu siga en-

nast täis

αγναντεύω vaatlema (merd, kaugust); skaneerima

αγνεία η karskus, vooruslikkus

άγνοια η ignorantsus, võhiklikkus, teadmatus

αγνός α vooruslik, süütu, puhas, neitsilik

αγνώ eirama, ignoreerima

αγνώμονας ο **ο αγνώμων** tänamatu inimene

αγνώριστος α tundmatu

Άγνωστης Ταυτότητας **Ιπτάμενο Αντικείμενο** **ΑΤΙΑ** το UFO

άγονος α sigimatu, viljatu, steriilne

αγορά η turg, ostmine

αγοράζω ostma **η αγορά** turg, ostmine

αγοραίος α turu-, rendi- **η αγορανομία** turupolitsei, turukontroll **η αγοραπωλησία** turukaubandus **ο αγορα-**

στής ostja

αγορεύω kõnet pidama avalikult; jutlust pidama **ο αγορητής** kõnemees, oraator
αγόρι to pois, boyfriend, meessõber, kavalier
αγουρίδα η hapu viinamari
άγουρος ο α noormees; valmimatu, toores
άγρα η jaht, jahindus
αγραμματός α kirjaoskamat, harimatu
αγραμματοσύνη η kirjaoskamat, harimatus
άγραφος α **άγραφτος** kirjutamata
αγριάδα η **το αγριεμα** metsikus (inimese), raevukus (mere), ähvardus, hädahoht
αγριεύω metsikuku muutuma, vihastama **αγριεύομαι** hirmunud olema
αγρίμι το **το άγριο ζωο** metsloom, uluk
αγριόχορτα τα umbrohi
αγροικία η talumaja **αγροικός** ο α mats, maamees; matslik **το αγρόκτημα** farm, majand, talu
αγρονομικός α agronomiline **ο αγρονόμος** agronom; farmi manager **ο αγρότης** farmer, talumees(naine) **ο αγρός** ο põld **η αγροφυλακή** maapolitsei
αγρυπνώ ärkvel olema, unetu olema
αγύριστος α tagastamata (laen); külastamata (riik); läbikäimatu (ala); kangekaelne
αγύρτης ο **η αγύρτισσα** aferist, petis
αγχιστεία η afinsus, analoogsus, sarnasus, hõimlus
άγχομαι muretsema, kartma, pabistama **η αγχόνη** võllas **το άγχος** stress, ärevus **αγχώδης** α murelik, rahutu
αγχώνω viima stressi/olema stressis
άγω juhtima, saatma, aitama, sõitma
αγωγή η kasvatus, juhendamise; kohtuasi
αγωγήμος α juhtiv (metall, keha)
αγωγός ο toru, torujuhe, juhe
αγώνας ο võistlus, võitlus, spordimäng
αγωνία η ärritus, närvilisus; agoonia
αγωνίζομαι sõdima, võitlema, võistlema
το αγώνισμα võistlus **αγωνιστικός** α võistlus-, võitlev
αδαής ο α profaan, võhik; võhiklik
αδάμας ο teemant **αδαμάντινος** α teemant- (käi, tööriistad)
αδάμαστος α taltsutamatu (hobune), rahutu (vaim), võitmatu, murdumatu
αδαμιαίος α aadamlik, aadami-
αδάπανος α odav, tasuta
αδασμολόγητος α tollivaba, maksuvaba
άδεια η litsents, luba; puhkuseluba
αδειάζω tühjaks valama; vabastama (kohta); tühjendama (püssi jne), vaba olema **άδειος** α **αδειανός** α tühi, lage, vaba koht
αδεκαρία η **αδέκαρος** α maksujõuetus; rahatu
αδελφή αδερφή η õde ο **αδελφός, αδερφός** vend **αδελφικός** α vennalik
αδένας ο nääre **αδενικός** α näärme-
αδέξιος ο α loru, kohmard; saamatu, kohmakas
αδέσποτος α juhuslik, hulkuv, kodutu
άδετος α vaba, prii, lahtine, juhuslik
άδηλος α latentne, varjatud, tundmatu
αδημονώ kannatamatu/kärsitu/häiritud olema
αδημοσίευτος α kirjastamata (töö, uurimus)
αδήριτη η **ανάγκη** hädavajadus **αδήριτος** α hädavajadus

hädasti, kindlasti vaja olev
Άδης ο Hades > allmaailma valitseja; kurat **ο άδης** põrgu, allmaailm, manala
αδηφάγος ο õgard, õgija; ahne
αδιάβαστος α tegemata (kodutöö), loetamatu (käekiri), lugemata (raamat)
αδιάβατος α läbipääsmatu, kättesaamatu, ületamatu
αδιάβροχος α veekindel, vettpidav
αδιαθετώ haiglasena tundma; on menstruaatsioon
η αδιαθεσία teovõimetus, haigus
αδιαίρετος α jagamatu, terviklik
αδιάκοπος α **αδιάκοπα** jätkuv, lakkamatu
αδιακρισία η taktitus, sündsusetus
αδιακρίτος α **αδιάκριτα** **αδιακρίτως** taktitu, pealetükkiv; taktitult, valimatult
αδιάλειπτος α **αδιαλείπτως** lakkamatu
αδιάλλακτος α sallimatu, leppimatu, järel-andmatu
αδιαλλαξία η sallimatus, leppimatus, kangekaelsus
αδιάλυτος α lahustumatu, mitte katki läinud
αδιάντροπος α häbitu
αδιαπέραστος α läbitungimatu
αδιάπτωτος α katkematu, püsiv, pidev
αδιάρρηκτος α purunematu, vankumatu
αδιάσπαστος α purunematu, lagunematu
αδιάφθορος α äraostmatu; rikkumatu
αδιαφόρετα kasumita, asjatult
αδιαφορώ ükskõikne olema
αδιαχώριστος α eraldamatu
αδιδασκός α lõpetamata (raamat), tundmatu (tekst), märkamatu (toiming)
αδιέξοδο το tupik, ummik; väljapääsmatu olukord
αδιέξοδος α keeruline, lahenduseta, väljapääsuta
άδικα väariti, ebaõiglaselt, teenimatult
αδικαιολόγητος α põhjendamatu, andeksandmatu
αδίκημα το delikt > süütegu, kuritegu
αδικία η ebaõigus, ülekohtus, õiglusetus
άδικος α ülekohtune, ebaõiglane; asjatu
αδικώ ebaõiglane olema, ülekohtune olema **η αδικία** ebaõigus, ülekohtus, õiglusetus **άδικος** α ülekohtune, ebaõiglane; asjatu
αδιόρθωτος α korrigeerimata, muutmatu
αδίστακτος α külmavereline, halastamatu
άδολος α puhtsüdamlik, siiras, lihtsameelne
αδόξαστος α tähelepandamatu, alahinnatud
άδοξος α kuulsusetu, häbiväärne
αδούλευτος α töötlemata, tahumata
αδράνεια η ula, jõudeolek, liikumatus; inerts
αδρανοποίηση η inaktiveerimine
αδράχνω haarama, kinni hoidma
αδράχτι το võli, telg, värten
αδρεναλίνη η adrenaliin
αδρός α kare, tahumatu
αδυναμία η nõrkus, rammetus, võimetus
αδυνατίζω kõhnuma, nõrgaks muutuma; vaesuma
αδύνατος α nõrk, kõhn; võimatu, saavutamatu
αδυσώπητος α vääramatu
άδυτο το pühapaik/koda
άδω laulma
αεί pidevalt, alati, igavesti

αιθαλής α igihaljas
αικίνητος α püsimatu, rahutu, energiline
αείμνητος α unustumatu, kadunu
αέναος α **αανάως** lakkamatu, lõputu, pidev
αεράμυνα η õhukaitse
αέρας ο tuul, õhk; kliima; maneer; osavus; vaade
άεργος α jõude, töötu
αερίζω tuulutama, õhutama, ventileerima **αέρινος** α
αέρινα õhuline, graatsiline **το αέριο** gaas **το αδρανές**
αέριο inertgaas **αέριος** α õhuline, gaasjas
αεριούχος α kihisev, gaseeritud **ο αερισμός** ventilat-
sioon, tuulutamine **ο αεριστήρας** ventilaator
αεριοθούμενο αεροπλάνο το reaktiivlennuk
αεροβατώ unistama, elama oma unistustes
αερογέφυρα η õhkutõus; viadukt
αερογραμμή η lennuliin
αεροδιάδρομος ο η **αερογραμμή** lennuliin
αεροδρόμιο το lennuväli
αεροζόλ το aerosool
αερόλιθος ο meteoriid
αερολιμένες ο lennuväli
αερολογώ jama ajama
αεροπειρατεία η lennukirõõn, kaaperdamine
αεροπλάνο το lennuk, aeroplaan
αεροπορία η õhujõud
αεροπορικός lennupostina (näit. pakki saatma)
αεροπόρος ο lennuväelane, piloot, lendur
αερόστατο το aerostaat > kuumaõhupall
αεροστεγής α õhukindel, hermeetiline
αετός ο kotkas, tuulelohe
αζήτητος α **αζήτητα** mittevajalik, mittenõutav
άζυμος α hapnemata (tainas); vaene
άζωτο το lämmastik
αηδία η iiveldus, ilgus, vastikus; roppus, labasus
αηδόνι το õöbik
αήτητος α nõitmatu
άηχος α hääletu, vaikne
αθανασία η surematus **αθάνατος** α surematus
αθέατος α nähtamatu, eraldamatu; varjatud
αθεΐα η ο **αθεϊσμός** ateism **ο αθεϊστής** ateist
αθέλητος α **αθέλητα** tahtmatu; tahtmatult
άθελος α **άθελα** tahtmatu, juhuslik
αθέμιτος α illegaalne, seadusevastane; amoraalne
αθεόφοβος α jumalatu
αθεράπευτος α **αθεράπευτα** ravimatu, ravimata
αθετώ (το λόγο μου) sõna/lubadust murdma
αθεώρητος α ilma viisata, sertiftitseermata, viseerimata
αθηροσκλήρωση η ateroskleroos
αθίγγανος ο mustlane
άθικτος α puutumatu, vigastamatu, neitsilik
άθλημα το sport η **άθληση** võimlemine, sport
άθλητής ο atleet, sportlane
άθλιος α armetu, vilets; vastik, alatu, nurjatu
άθλος ο suur õnnestumine/saavutus, vägitegu
αθλώ välja õpetama **αθλούμαι** harjutama
αθόρυβος α **αθόρυβα** vaikne, hääletu
άθραυστος α purunematu, vastupidav
αθροίζω liitma, summeerima, kokku arvutama η **άθροιση**
liitmine, summeerimine; korjamine **το άθροισμα** summa,

summeerimine; tulemus
αθρόος α massiline, ulatuslik
αθυμία η rusutus, depressioon, masendus
άθυρμα το mänguasi
αθυροστομία η ropendus, ropp sõim
αθώς α **αθώα** kogenematu, naiivne, süütu
αθώωνω õigeks mõisma, rehabiliteerima η **αθώωση** õi-
geksmõistmine **αθωωτικός** α õigeksmõistetud
άι mine **άι στον διάβολο!** mine põrgu! !
Άϊ- Püha **Άϊ-Βασίλης** ο Jõuluvana
αίγα η η **αίξ** kits **ο αίγαγρος** kaljukits
αιγιαλός ο mererand, rannik
αίγλη η sära, helendus; veetlus, glamuur; kuulsus
αιδημοσύνη η ujedus, häbelikkus, ebakindlus
αιδοίο το häbe, vulva
αιδώς η häbi **δημοσία αιδώς** avalik häbi
αιθέρας ο eeter (keemiline aine, ruum) **αίθεριος** α selge,
pilvitu, ilus (ilm); eeterlik
αίθουσα η saal, auditoorium, ooteruum
αιθρία η selge ilm **αίθριος** α kaunis, ilus, kirgas
αίλουρος ο kass, metskass
αιμάσσω veritsema **το αίμα** veri **αιματηρός** α **αιματο-**
βαμμένος α verine
αιματοκυλίω **αιματοκυλώ** tapma **το αιματοκύλιμα** η
αιματοχυσία tapatalgud
αιματώδης α veripunane, verine
αιματώνω põhjustama hematoomi
αιμοβόρος α verejanuline, julm, metsik
αιμοδοσία η veredoonorlus η **αιμομιξία** verepilastus η
αιμόπτυση hemoptüüs > verikõha
αιμορραγώ veritsema, verd jooksema η **αιμορραγία** vere-
jooks
αιμοσφαιρίνη η hemoglobiin **το αιμοσφαίριο** verelibele
αίνιγμα το mõistatus
άιντε tule, lase **άιντε παράτα μας!** lase meil minna!
αινώ ülistama, tunnustama, kiitma
αιολικός α tuule-, eoliline > tuuletekkeline
αίρεση η ketserlus **αιρετικός** α ketserlik, sektantlik
αιρετός α valitav hääletamisel
αίρω tõstma (kõrgele), eemaldama
αισθάνομαι tundma, tajuma, kogema η **αίσθηση** aisting,
taju, tähendus, tunne **αισθαντικός** α tundlik, tundeline
το αίσθημα tunne; hingeline seisund **ο αισθηματίας** sen-
sitiv **αισθηματικός** α emotsionaalne, sentimentaalne **αι-**
σθητός α tajutav, märgatav, ilmne, tunnetatav
αισθητική η esteetika
αισιοδοξώ olema optimistlik
αισιοδοξία η optimism **αισιόδοξος** α optimistlik
αίσιος α hea, paljutõotav
αίσχος το häbi, autus
αισχρολογώ ropendama, vanduma **το αισχρολό** rõvedus,
roppus **αισχρός** α rõve, ropp, nilbe, häbiväärne, kõlvatu
αίτημα το palve, taotlus η **αίτηση** soovivaaldu
αιτία η **το αίτιο** põhjus, alus
αιτιατική η akusatiiv, osastav
αιτιατό το kausaalne, põhjuslikkus, mõju
αιτιολογία η etioloogia > põhjusi uuriv teadus
αιτιολογώ õigustama, selgitama, põhjendama
αίτιος α süüdioliev

αιτώδης α kausaalne, põhjuslik
αιτώ taotlema, nõudma αιτών ο η αιτούσα kaebaja, ha-
geja, nõudja
αίφνης äkki, järsku; näiteks
αιφνιδιάζω üllatama ο αιφνιδιασμός üllatus; üllatusrün-
nak
αιφνίδιος α αιφνίδια αιφνιδίως järsk, äkiline
αιχμαλωτίζω sõja/pantvangi võtma η αιχμαλωσία vang-
gistus
αιχμή η tipp, teravik αιχμηρός α teravatipuline
αιώνας ο sajand, igavik; epochh, ajastu
αιωρούμαι kiikuma, hõljuma η αιώρα võrkkiiik, häll
ακαδημαϊκός ο akadeemik
ακαθαρσία η lisand, saast, mustus, roojasus
ακάθαρτος α kasimatu, puhastamata
ακάθεκτος α lakkamatu, peatumatu
ακαθόριστος α ebamäärane, määramatu
άκαιρος α enneaegne, valmimata
ακακία η akaatsia
άκακος α süütu, ohutu; töökindel
ακαλαίσθητος α maitsetalage
ακάλεστος α kutsumata
ακαλλιέργητος α ülesharimata
ακάλυπτος α avatud, katmata
ακαμάτης ο laiskvorst, logard
ακάματος α väsimatu
άκαμπτος α άκαμπτα äikus, paindumatus
ακάνθιος α okkiline, ohtlik
ακανόνιστος α reeglipäratu, reguleerimata
ακαρεί > εν ακαρεί kohe, jalamaid
ακαριαίος α ακαριαία äkiline, kiire
άκαρπος α viljatu, aher, steriilne
ακατάβλητος α väärmatu; maksmata,
ακατάδεκτος α peenutsev, põlglik
ακατάλληλος α ακατάλληλα sobimatu
ακαταλληλότητα η sobimatus, sündsusetus
ακαταλόγιστος α vastutamatu
ακαταμάχητος α vastupandamatu, väärmatu
ακατανόητος α arusaamatu, tabamatu
ακατάπαυστος α ακατάπαυσα lakkamatu
ακαταπόνητος α ακαταπόνητα väsimatu
ακατάρτιστος α ettevalmistamatu, oskamatu
ακατάστατος α korrapäratu, räpane, lohakas
ακατάσχετος α vaoshoidmatu, oheldamatu
ακατέβατος α fikseeritud (hind), mittekaubeldav
ακατέργαστος α toores, töötlemata
ακατοικητος α asustamata; sobimatu eluks
ακατονόμαστος α nimetu
ακατόρθωτος α teostamatu, saavutamatu
άκαυστος α tulekindel
ακέραιος ακέριος α terviklik; aus, äraostetamatu
ακεφία η pahur olek, halb tuju άκεφος α pahur
ακήρυκτος α deklareerimata, väljakuulutamata
ακίνδυνος α turvaline, ohutu
ακίνησια η stagnatsioon, seisak
ακίνητο το kinnisvara ακίνητος α ακίνητως liikumatu
ακκισμός ο teesklus, edvistus, kiindumus
ακληρονόμητος α pärijateta άκληρος α lastetu
ακλήρωτος α ajateenistusse värbamata

άκλιτος α mittekäänduv
ακλόνητος α ακλόνητα häirimatu, kindel
ακμάζω õnnestuma, õitsema, edenema ακμαίος α õit-
sev, edukas η ακμή tipp, õitseng; akme; riis
άκμων ο alasi
ακοή η kuulmine, kuulujutt, kuulud
ακοίμητος α ärgas, ärkvel olev, virge
ακοινώνητος α αντικοινωνικός α seltsimatu
ακολασία η promiskuiteet, liiderlikkus η ακόλαστος ker-
gemeelne, liiderlik
ακολουθώ järgnema, juhinduma η ακολουθία jada, jär-
jestus; eskort, konvoi ο ακόλουθος eskort, favoriit, atašee
ακόλουθος α ακολούθως alljärgnev, järgnev, järjekordne,
pärasine; pärast, seejärel
άκομα άκομη samuti, ka, ikka, ometi, veel, rohkem
ακομπανιάρω saatma (muusikaga)
άκομψος α kohmakas, maitsetu, taktitudetu
ακόνη η luisk το ακόνι käi
ακονίζω ihuma, teritama, käiama
ακονίζω oda viskama το ακόντιο το oda, odavise
άκοπος α lõikamata
ακόρεστος α ακόρεστα küllastamata
ακοσμία η sündsusetus, häbitus, sobimatus
άκοσμος α sündsusetu (käitumine)
ακούγομαι kõlama, kuuldav olema
ακουμπώ nõjatuma, toetuma, puutuma kokku, panema
panka raha
ακούμπωτος α kinni nõõpimata/sidumata
ακούραστος α ακούραστα väsimatu, energiline
ακούρδιστος α häälestamata (klaver)
ακούσιος α ακούσια tahtmatu
ακουστικός α akustiline
ακουστός α kuuldav; tuntud, kuulus
ακούω kuulama, kuulma; olema tuntud/kuulus
άκρα τα jäsemed
ακράδαντα kindlalt, veendunult, siiralt
ακραίος α viimane, äärmine
ακραιφνής α visa, kangekaelne, äärmuslik
ακράτητος α tagasihoidmatu, ohjeldamatu (iha)
άκρατος α äärmuslik (jõud), piiramatu (liberaalsus), pu-
has (idealism), terav (konkurents)
άκρη η η άκρα serv, äär; äärekoht; leivakonts
ακριβά άκρη kallilt, kulukalt
ακριβαίνω hinda tõstma; kallinema η ακριβεια täpsus,
tõesus; kallidus ακριβής α täpne, korrektne
ακριβοθώρητος α harvanähtav (loom)
ακριβολογώ selgelt/täpselt rääkima
ακριβός α kallis, hinnaline, kulukas ακριβώς just nimelt,
täpselt, detailselt
ακρίδα η rohutirts, ritsikas
ακρινός α äärmine, lõpus olev
ακριτικός α piiriäärne
ακριτολογώ patrama; arutama mõttetult
ακριτομυθία η ebadiskreetsus, mõtlematus, lobisemine
άκριτος α juhuslik, hoolimatu, mõtlematu
ακροάζομαι auskuldeerima > kuulama kopsu, südant
ακρόαση η audients; kuulamine, intervjuu
ακροατήριο το publik, auditorium
ακροατής ο η άτρια kuulaja

ακροβασία η akrobaatika **ο ακροβάτης** akrobaat
ακροβολιστής ο sniper, täpsuslaskja
ακροβυστία η eesnähk
ακρογάλι το η **ακρογιαλιά** merekallas, rand
ακρογωνιαίος α nurgeline, nurga-
ακροθαλασσιά η merekallas, mererand
άκρον άωτον kõrgeim punkt, haripunkt
ακροποδητι varvastel
ακρόπολη η tsitadell, akropolis > kindlus mäel
άκρος α äärmuslik **άκρως** äärmiselt, ekstreemselt
ακρωτηριάζω ambuteerima, sandistama **ο ακρωτηρια-**
σμός η ακρωτηρίαση ambuteerimine
ακρωτήριο το **το ακρωτήρι** neem
ακταιωρός ο patrullaev, rannapatrull
ακτή η **αχτή** merekallas, rand, rannik, mereäär
ακτήμονας ο **ο ακτήμων** maata talupoeg
ακτινοβολώ kiirgama, kiiritama **η ακτίνα** η **αχτίνα** kiir,
 raadius **η ακτινοβολία** kiirgus, kiiritus, radiatsioon
ακτινοσκοπώ läbi valgustama **η ακτινογραφία** röntgen,
 röntgenogramm **η ακτινοθεραπεία** kiiritusravi, radio-
 teraapia
ακτοπλοίο το rannikulaevandus **ακτοπλοικός** α ranni-
 kuäärne
ακυβερνησία η anarhia
ακύμαντος **ακύματος** α laineteta, tasane, tüün
άκυρος α tühistatud, kehtetu
ακυρώνω tühistama, annuleerima
ακώλυτος α tõkestamata, takistamata
άκων α tahtmatu **εκών άκων** tahes tahtmata
αλάβαστρο το alabaster > hele kipsi erim
αλάβωτος α haavadeta, vigastamata
αλαζόνας ο arrogantne inimene
αλάθης ο **αλάθευτος** α eksimatu, laitmatu
αλαλάζω hõiskama, rõõmustama
άλαλος α tumm; rumal
αλαμπουρνέζικος α **αλαμπουρνέζικα** seosetu/heitav
 (köne); joba, jama
αλάνα η õueala elamurajoonis
αλάνθαστος α eksimatu, lollikindel seade
αλάργα kaugustes asetsev; tagane, mine eest
αλάτι το **το άλας** sool, keedusool
αλατίζω soolama **αλάτι** το **το άλας** sool, keedusool
αλαφιάζω kartma, paanitsema
αλαφραίνω kergendama
αλαφροίσκωτος α kuutõbine, kerge unega
αλγινός α valulik, piinarikas; sokeeriv, terav
άλγος το valu, lein
αλέα η allee, puiestee, bulvar
αλέθω jahvatama
αλείφω **αλείβω** määrima, õlitama, levima
άλειωτος α sulamata, lahustumata, lagunemata
αλεξίπτωτο το langevari
αλεπού η rebane
άλεσμα το jahvatamine (vilja), jahvatus
αλέτρι το ader, sahk
αλεύρι το **το άλευρο** jahu
αλήθεια η tõsi, tõde, tõelisus
αληθεύω õige olema; kinnitama **αληθοφανής** α **αληθο-**
φανώς usutav, tõene

Αληθώς Ανέστη! Tõesti Ülestõusnud!
αλησμόνητος α unustamatu, mälestusväärne
αλήτης ο hulgas, pätt, kelm, kodutu
αλιεύω kala püüdma **αλεια** η **το αλιεύμα** kalapüük **ο**
αλιεύς kalur
άλκος α karminiipunane, veripunane
αλιπαστος α soolatud
αλισβερίσι το äri, ärisuhted
αλισίβα η leelis, seebikivi
αλιτήριος ο kaabakas, pätt
άλιωτος α sulamata
αλκοόλ το **η αλκοόλη** alkohol, piiritus **αλκοολικός** α al-
 kohoolne
αλκούνα η **η αλκούνη** jääлинд
άλλά aga, kuid
αλλάζω muutma/muutama, vahetama **η αλλαγή** το **άλ-**
λαγμα **η αλλαξιά** muudatus, muutus; siire
αλλαντικά τα külmad lihavorsti/tooted
αλλεπάλληλος α vahelduv, korduv, järkjärguline
αλλεργία η allergia
άλλη μια φορά uuesti, jälle
αλληγορία η piltlikult, kujundlikult
αλληλεγγύη η solidaarsus, ühtekuuluvus
αλληλένδετος α vastastikku seotud
αλληλογραφία η korrespondents, meil
αλληλοπαθής α retsiprookne > vastastikune
αλληλοσυγκρούμαι kokku põrkama
αλληλοτρώνω nääklema, tülitsema
αλλήλους teineteist, üksteist
αλληλούχια η järjestus
αλλιώτικος α erinev **αλλιώς** **αλλιώςτικα** teisiti, teist-
 moodi
αλλοδαπός ο α muulane, võõramaalane; muulase-
άλλοθι το alibi, ettekääne; kuskil mujal
αλλόθρησκος α **αλλόπιστος** α teiseusuline
αλλοιώνω vahetma, muutama, falsifitseerima
αλλόκοτος α **αλλόκοτα** veider, imelik, hull
αλλοπρόσαλλος α vastuoluline, kapriisne
άλλος α muu, teine, järgmine, erinev
άλλοτε kunagi, mõnikord, varem, enne
αλλοτινός α endine, eelnev, mõõdnud
αλλότριος α võõras, teiste oma
αλλοτριώνω võõrandama; eemale peletama
αλλού mujal, mujale
αλλόφρων α meeletu, pöörane, hull
άλλως vastasel juhul, teisiti
άλλωστε lisaks, veel enam, samuti
άλμα το hüpe **αματώδης** α vilgas, kiire
άλμη η **η άρμη** **η αρμύρα** soolane vesi, merevesi
αλμπάνης ο imearst, šarlatan, posija; kaubo; veteri-
 naararst
αλμυρός α **αρμυρός** soolane; kallid
άλογα η mära, suur kohmakas naine **αλογίσιος** α hobuse-
το άλογο hobune **η αλογόμυγα** parm
αλόγιστος α ebamoraalne, põhjendamatu, priiskav
αλουμίνιο το alumiiniumoksiid
άλουστος α räpane, must, pesemata
αλπικός ο alpaka > lambataoline loom; sulam
άλος το metsatuk, puiestik, salu

άλτης ο η **άλτρια** hüppaja
αλtruισμός ο altruism
αλύγιστος α jäik, painumatu; sihvakas
αλύπητος α **αλύπητα** halastamatu, julm, armutu
αλυσίδα η kett, ahel (plahvatuste, mõtete, vigade)
άλυτος α lahendamatu, lahustumatu
αλύτρωτος α vabastamata, orjuses olev
αλυγτώ haukuma, ulguma (tuul)
άλφα το algus, kvaliteet
αλφαβήτα η tähestik
αλφαβητάρι το **το αλφαβητάριο** aabits
αλφαδιάζω loodima **το αλφάδι** lood
αλχημεία η alkeemia ο **αλχημιστής** alkeemik
αλώβητος α puutumatu, vigastamatu, neitsilik
Αλωνάρης ο juulikuu
αλωνίζω vilja peksma **το αλώνι** rehetare
άμα millal; üheaegselt, koos; esimesel võimalusel
αμαζόνα η naisratsanik, amatsoon
αμάθεια η teadmatuus, harimatus **αμαθής** α **άμαθος** α
 võhiklik, ignorantne **αμάθητος** α kogenematu, välja õppi-
 mata
αμάν jumala pärast, oh ei **αμάν!** halasta!
αμανές ο hädaldamine, kaeblik ballaad
άμαξα η **το αμάξι** tõld ο **αμαξάς** ο kutsar **το αμάξι**
 το veoauto, takso **αμαξίτος** α autodele sobiv
αμαξοστοιχία η rong, ekspress
αμάραντος α igihaljas ο **αμάραντος** amarant
αμαρτάνω **αμαρταίνω** patustama **το αμάρτημα** η **αμαρ-**
τία patt **αμαρτωλός** ο α patustaja; patune
αμαυρώνω laimama, teotama; mustaks värvima
αμάχη η tüli, vaen, riid **αμαχητί** ilma võitluseta
άμαχος ο α tsiviililik, eraisik; tsiviil-
άμβλωση η nüridus, tuimus; juhmus **αμβλύς** α nüri,
 tuim (valu); juhm, loll
αμβροσία η ambroosia > jumalate toit
αμβώνας ο **αμβών** poodium, kantsel
άμε las käia!, mine! **αμέ, αμή** hästi, muidugi
αμείβω maksma (palka, boonust)
αμείλικτος **αμείλιχτος** α halastamatu, armutu
αμείωτος α vähenematu, kahjustamatu
αμελώ hooletusse jätma, unustama **η αμέλεια** hoolet-
 us, lohakas, ettekavatsematus
άμεμπος α laitmatu (isik), kvaliteetne (kaup)
Αμερικανός ο η **Αμερικανίδα** ameeriklane
αμέριμνος α hooletu, muretu
αμέριστος α jagamatu (pärand, vara)
αμεροληπτώ olema erapooletu **αμερόληπτος** α **αμε-**
ρόληπτα objektiivne, erapooletu, õiglane **η αμεροληψία**
 objektiivsus, erapooletus
άμεσα otsekohe, varsti, jalamaid
άμεσος α **αμέσως** silmapilkne, noble, kiire, otsene
αμετάβατος α intransitiivne > sihitu (verb)
αμετάβλητος α muutumatu (poliitika), püsiv (hind)
αμετάκλητος α otsustav, tühistamatu, lõplik
αμετάπειστος α kindel, järeleandmatu
αμεταχειρίστος α kasutamata, täitsa uus
αμέτρης α lugematu, mõõtmatu, lõrmatu
άμετρος α mõõtmatu, lugematu, määratu
αμήν aamen

αμηχανία η nõutus, piinlikkus **αμήχανος** α segaduses,
 hämmingus, piinlikku olukorda pandud
αμίαντος ο asbest
αμίλητος α sõnata, tumm; tagasihoidlik, häbelik; kelle eest
 ei ole räägitud
άμιλλα η sõbralik võistlus/rivaliteet
αμίμητος α jäljendamata, unikaalne
άμισθος α **αμισθί** palgata, tasumata; palgatult
αμμοκοκκία η **το αμμοκοκκίασμα** mõrt, krohv
άμμος η liiv **η αμμουδιά** liivarand **αμμώδης** α liivane
η αμμωνία ammoniaak
αμνημόνευτος α mainimata, muutumata
αμνησία η unustus, mälukaotus
αμνηστία η amnestia
αμόνος ο lambatal
αμοιβάδα η amõõb **οι αμοιβάδες** düsenteeria
αμοιβαίος α **αμοιβαίως** vastastikune; vastastikkü
αμοιβή η autasuraha, preemia; töötasu
άμοιρος α õnnetu, vaene, edutu
αμόκ το amok, määratsushoog
αμόλυντος α saastamata loodus, puhas haav
αμολώ lennutama (tuulelohet), lõdvendama (kõit), lahti
 laskma (koera), vabastama (vangi)
αμόνι το alasi
αμορτισέρ το amortisaator
άμορφος α amorfne; kujutu, vormitu
αμόρφωτος α kasvatamatu, harimatu
αμπαζούρ το abazuur > lambivari
αμπάρα η riiv, polt, põiklatt (uksel)
αμπάρι το trümm, lastiruumm
αμπαρώνω lukustama, blokeerima
αμπέλι το **η άπελος** viinamarjarõõsas **η αμπελοργία**
 viinamarjakasvatvus **ο αμπελώνας** viinamarjaaed
αμπέχρονο το tuunika; pikk pluus
άμπωτη η meremõõn
άμυαλος ο α napakas, segane
αμυγδαλή η mandel; tonsill > kurgumandel **η αμυγδαλιά**
 mandlipuu **το αμύγδαλο** mandel
αμυγδαλωτό το martsipan **αμυγδαλωτός** α mandliku-
 juline (silmad)
αμυδρός α ähmane, hämar, õrn, nõrk
αμύητος α profaanne, asjatundmatu
αμύθητος α vapustav/hinnaline (aare),
άμυλο το tärkliis
αμύνομαι ennast kaitsma **η άμυνα** kaitse, tõrje; häda-
 kaitse **αμυντικός** α kaitsev
αμυχή η kriimustus, marrastus
άμφια τα ornaat > pidulik ametirüü
αμφιβάλλω kahtlema, umbusaldama **η αμφιβολία** kaht-
 lus **αμφίβηλος** α kahtlane
αμφίβιο το kahepaikne loom, amfiib
αμφίεση η riietus, rõivastus, kehakate, ülikond
αμφιθέατρο το amfiteater
αμφίρροπος α ambivalentne > mitmetähenduslikkus; ta-
 savägine (võitlus)
αμφισβητήσιμος α küsitav, kahtlane, vastuoluline
αμφισβητώ vaidlema, väitlema
αμφιταλάντευση η kõhklemine, ebalus
αμφορέας ο amfora > kreeka vaas

αμφότεροι mõlemad
άμωμος α laitmatu, kombekas, täiuslikult puhas
 αν kui
ανα- täiendsõna: ülesse, tagasi, uuesti, sageli
ανά kaupa, kohta **ανά δυάδες** kahekaupa
ανά ώρα tunni kohta
αναβαθμίζω uuendama, parendama
αναβάλλω viivitama, edasi lükkama
ανάβαση η ülesminek, tõus
αναβατήρας o tõstuk
αναβάτης o ratsanik, alpinist
αναβιώνω elustuma **η αναβίωση** elustamine
αναβλητικός α edasilükkuv, viivitu
αναβλύζω välja voolama, välja purskama
αναβολή η edasilükkamine
αναβράζω fermenteeruma, käärima, kihisema **ο αναβρα-
 σμός** o mõll, rahutus; käärimine
αναβροχιά η põud
ανάβω süttima, süütama; sisse lülitama; riknema
αναγαλλιάζω juubeldama, rõõmustama, nautima
αναγγέλλω teatama, kuulutama, reklaamima, ette kand-
 ma
αναγεννώ taastekitama, regenereerima **η αναγέννηση**
 regeneratsioon, uuenemine, taassünd
ανάγερτος α kalduolev; lamav
αναγκάζω kohustama; mõjutama **αναγκάιος** α vajalik,
 nõutav, loomulik **αναγκαστικός** α **αναγκαστικά** kohus-
 tuslik, sunduslik, sunniviisiline
ανάγκη η vajadus; puudus, vaesus
αναγνωρίζω tunnustama, tuvastama; tuntud olema **η
 αναγνώριση** tunnustamine, ülestunnistus; äratundmine,
 tuvastus; tuntus; luure, vaatlus
αναγνωριστικός α tunnuslik
ανάγνωση η lugemine; vanade tekstide dešifreerimine **το
 ανάγνωσμα** lugemisvara **ο αναγνώστης** lugeja; ettelugeja
το αναγνωστήριο to lugemissaal
αναγορεύω valima ametisse, määrama kohale
αναούλα η iiveldus; merehaigus
αναγράφω kirja panema, registreerima, publitseerima
ανάγω taandama (matemaatikas), redutseerima (kee-
 mias); tõstma (purjeid), tuvastama (päritolu), jälgima (alg-
 allikaid)
αναγωγή η taandamine, ümber arvestamine
ανάγωγος α harimatu/kasvatamatu (isik)
αναδασμός o ümberjagamine (maa)
αναδάσωση η uuesti metsastamine
αναδεικνύω **αναδειγνώ** ametkohale valima/määrama,
 (kuhugi välja) jõudma, edendama; karjääri tegema, kuul-
 saks saama
αναδεκτός o **η αναδεκτή** ristipoeg/tütär
αναδεύω segama, liigitama
αναδέχομαι üle võtma, vastu võtma
αναδίδω **αναδίνω** emiteerima, eritama
αναδιπλασιάζω mitmekordistuma, dubleerima
αναδιφώ otsima, sobrama paberites
αναδουλεία η töötus, majanduslangus
ανάδοχος o sponsor, toetaja, ristiisa
αναδρομή η tagasisaade, meenutus, retrospektiiv
αναδρομικός α **αναδρομικά** retrospektiivne

αναδύομαι pinnale kerkima; ilmsiks tulema
ανάερος α õhutu, õhkerge, eeterlik
αναζήτω taga otsima, üles otsima; igatsema
αναζωογονώ ellu äratama, taas elustama
αναζωπυρώνω taastama, stimuleerima
αναθαρρεύω **αναθαρρώ** julgust saama
αναθαρρώνω rahustama, julgustama
ανάθεμα το needus **ανάθεμα!** kurat, persse
αναθεματίζω vande all panema, needma
αναθέτω pühendama, usaldama, määrama
αναθεώρηση η revisjon, läbivaatamine
αναθεωρώ inspekteerima, uuesti läbi vaatama
ανάθημα το pakkumine, annetus, pühendus
αναθυμίαση η ving, heitegaas, toss
αναίδεια η ülbus, häbematus, jultumus **αναίδης** α jultu-
 nud, häbematu, jõhker, upakas
αναίμακτος α veretu (ohverdamine, ülestõus)
αναίμια η aneemia, kehveresus
αναίρεσιων o apellant
αναίρεση η ümberlükkamine, apellatsioonkaebus
αναίρω tagasi võtma, ümber lükkama, tühistama
αναισθησιολόγος o anesthesioloog **η αναισθησία** narkoos;
 hallutsioon, teadvusetus **το αναισθητικό** anesteetikum
αναισθητος α teadvuseta, tundetu
αναισχυντία η häbematus, häbitus, jultumus
αναίτιος α **αναίτιως** motiivitu, põhjendamatu
ανακαινίζω uuendama, renoveerima, taastama
ανακαλύπτω avastama, leiutama; üles leidma
ανακαλώ tühistama, tagasi kutsuma, annuleerima
ανάκατα segamini, pilla-palla, uisapäisa
ανάκάτεμα το **ανάκάτωμα** segadus (riiete), segu (ainete),
 tohuvabohu, osalus (löömingus); iiveldus
ανακατεύω **ανακατώνω** segama (seda, teda), segunema;
 vassima, segi ajama; segatud olema
ανάκατος α sassis, korrastamata (maja), segane (idee);
ανάκατος με koos/kõrvuti temaga
ανακατωσούρης o tülitegija, riukukk
ανακεφαλαιώνω kokku võtma, summeerima
ανακηρύσσω **ανακηρύττω** välja kuulutama
ανακινώ raputama, segama; tõstatama küsimust
ανάκλαση η peegeldus, refleksioon
ανάκλιτρο το kušett
ανακοινώνω ette kandma, informeerima **η ανακοίνωση**
 kuulutamine, teadaanne, avaldus
ανακολουθία η ebakõla, vasturääkivus
ανακοπή η tõrge, rike, puudulikkus; tuli (male)
ανακόπτω tõkestama, takistama, alla suruma
ανακουφίζω kergendama, leevendama, lõõgastama **η ανα-
 κούφιση** kergendus, lohutus, vaigistus
ανακριβής α vigane, ebatõrpe, ebaõige
ανάκριση η ülekuulamine, eeluurimine, küsitlus
ανακριτής o uurija; detektiiv
ανάκρουση η tagasipõrge/tagasilöök (püssil)
ανακρούω tagasi pörkama; esitama muusikat
ανάκτορο το palee, loss
ανακτώ taastama, tagastama, kosuma
ανακυκλώνω taaskasutama
ανακύπτω juhtuma, toimuma, ilmema; toibuma
ανακωχή η vaherahu